

UITNODIGING

MASTERCLASS KLIMAATBESTENDIG INRICHTEN IN HOOGVEEEN

Beste collega,

Graag nodigen wij je uit voor een 'Masterclass klimaatbestendig inrichten'. En wel hierom:

Het klimaat verandert. We merken nu al dat de neerslag heftiger wordt en dat hittegolven langer aanhouden en warmer zijn. In de komende decennia worden klimaatverandering en de effecten daarvan steeds heviger. Extreme neerslag en hitte/droogte zijn daarbij de belangrijkste bedreigingen voor het stedelijk gebied. In Hoogeveen zijn inmiddels een aantal voorbeelden van wat neerslag en droogte kan veroorzaken.

Er zijn diverse vragen die bovenkomen bij het nadenken over wat klimaatverandering voor onze omgeving betekent. Kan de stad aan wat er langzaam op ons afkomt? Hoe gaan we om met enorme hoeveelheden water in één keer? Wat is hittestress eigenlijk en wat zijn de gevolgen? Wat betekent dit voor de wijze waarop we onze omgeving inrichten en hoe zorgen we ervoor dat we de schade van extreme gebeurtenissen zoveel mogelijk beperken?

De antwoorden op deze vragen zijn niet zo gemakkelijk te geven. Ze vragen om kennis en expertise van meerdere vakdisciplines. Om de gevolgen van klimaatverandering goed het hoofd te kunnen bieden staan we daarom, met al onze kennis en ervaring, samen aan de lat. De gemeente Hoogeveen werkt in samenwerking met waterschap Reest en Wieden aan een adaptatiestrategie voor de stad Hoogeveen. In deze strategie geven we niet alleen een beeld van de gevolgen van extreme gebeurtenissen, maar willen we ook inzicht geven in de maatregelen die zinvol zijn.

Deze uitnodiging voor de masterclass is nadrukkelijk bedoeld voor medewerkers van de gemeente Hoogeveen en Waterschap Reest en Wieden. De masterclass heeft als doel om het een samenwerkingsproces rondom klimaatadaptatie op gang te helpen en iedereen te voorzien van de al opgedane kennis. Bovendien leren we van elkaar.

De masterclass bestaat uit drie sessies van een halve dag die elk op een andere locatie wordt gehouden. Bij aanmelding is deelname aan alle sessies verplicht. *(Zie bijlage voor alle informatie)*

Dagdeel 1: Inleiding in klimaatadaptatie aan de hand van de praktijk (1 oktober, Groningen)

Dagdeel 2: Maatregelen om goed voor te bereiden op ruimtelijke adaptatie (12 november, Meppel)

Dagdeel 3: Uitwerking in praktijkvoorbeeld van Hoogeveen (10 december, Hoogeveen)

'n vriendelijke groet,

Thomas Klomp (Gemeente Hoogeveen) & Marthijn Manenschijn (Reest en Wieden)

De masterclass 'klimaatbestendig inrichten' wordt in samenwerking met de Hanzehogeschool georganiseerd. Deze masterclass wordt tevens ondersteund door het [Ministerie van Infrastructuur en Milieu](#) in het kader van het [Stimuleringsprogramma Ruimtelijke Adaptatie](#), onderdeel van de [Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie](#).

MASTERCLASS INHOUD DAGDEEL 1: WETEN

Inleiding in klimaatadaptatie aan de hand van de praktijk:

De sessie begint met een inleiding op het thema klimaatverandering. Hierbij wordt ingegaan op wat dit betekent voor wateroverlast, droogte en hittestress. Hierbij wordt de Hooogeveense maat ingebracht en komen we terug op de volgende elementen:

- **Introductie** - de initiatiefnemers en masterclassbegeleider.
- **Aspecten van wateroverlast** – hoe extreem zijn de buien. Hierbij foto's uit Hooogeveen te gebruiken van bijvoorbeeld de fotowedstrijd. Welke bui was dit en hoe zetten we dit in perspectief van klimaatverandering
- **Aspecten van droogte en hittestress** - Wat is het hitte-eiland effect en wat zijn de gevolgen? Wat betekent dit voor zorginstellingen of het winkelgebied
- **Noodzaak tot adaptatie** - Waarom moeten we nu maatregelen nemen en kunnen we het niet gewoon op ons af laten komen. Is toch immers lange termijn verhaal?
- **3D presentatie** - Om het thema levendiger te maken zal in 3D wateroverlast in Hooogeveen ervaren worden door de aanwezigen. De eerste sessie zal daarom in Groningen in een speciale 3D zaal van de Rijksuniversiteit plaatsvinden.
- **Wat hebben we?** - Tevens wordt aandacht besteed aan de aanwezige voorzieningen in Hooogeveen en omstreken, evenals de beleving ervan. Dit als voorbereiding van de 2de werksessie.

Donderdag 1 oktober van 13.30u – 16:15u / Nettelbosje 1, Groningen. Rijksuniversiteit

MASTERCLASS INHOUD DAGDEEL 2: WILLEN

Maatregelen om goed voor te bereiden op ruimtelijke adaptatie:

Het is van belang om te weten welke voorzieningen er zijn en welke ervaringen er zijn om het wel of niet toe te passen in de toekomst. In Hoogeveen is al ervaring met voorzieningen als: helofytenveld, doorlatende verharding, pluvia systeem, groene daken, wadi's, oppervlakkige afvoer en eenvoudige doeltreffende maatregelen zoals het verwijderen/verlagen van banden voor een betere waterafvoer. Ook in de omgeving zijn diverse voorzieningen te bezichtigen. Bij het waterschapskantoor Reest en Wieden zijn proefvakken voor water berging en infiltratie (doorlatende bestrating en kratjes in de grond). Dicht bij het kantoor heeft de gemeente Meppel een woonwijk aangelegd met doorlatende bestrating. Tijdens de rondleiding willen we het functioneren van doorlatende verharding laten zien door een test op volle schaal uit te voeren. Tijdens de testen worden metingen gedaan en video-opnamen gemaakt. Deze zijn dan later voor onze organisaties, maar ook landelijk voor iedereen te benaderen.

- **Mogelijke maatregelen** - Uitleg van diverse maatregelen die bijdragen aan de bestrijding en het voorkomen van wateroverlast en hittestress.
- **Aanleg, beheer en onderhoud, kosten** - Discussie over het functioneren van die maatregelen in relatie tot beheer en onderhoud. Ook worden de vragen rondom aanlegkosten en toezicht behandeld.
- **Verschillende voorbeelden** - Door middel van een aantal online beschikbare tools bekijken we al toegepaste maatregelen in heel Nederland
- **Excursie naar enkele voorbeelden in de praktijk** - Volle schaal praktijktest van o.a. doorlatende verharding. Deze is al een aantal jaren in gebruik. Hierbij wordt ook informatie gegeven door medewerkers van de Gemeente Meppel.
- **Doorkijk naar dagdeel 3**

Donderdag 12 november van 13.30u – 16:15u / Blankenstein 540, Meppel. Waterschapskantoor

MASTERCLASS INHOUD DAGDEEL 3: WERKEN

Uitwerking in praktijkvoorbeeld van Hoogeveen:

Aan de hand van een concreet praktijkvoorbeeld in het centrumgebied van Hoogeveen willen we dat de aanwezigen een klimaatbestendige inrichting ontwerpen. Alle vakdisciplines komen hier met hun eigen kennis, ervaring en kijk op de zaak bij elkaar. We leren van elkaars praktijkproblemen en kansen.

De concrete casus is die van de Jonkheer de Jongestraat / Nicolaas Beetsstraat in het centrumgebied van Hoogeveen. Hierbij is een van de kansen om het te ontwikkelen oppervlaktewater in het park te koppelen aan het watersysteem terwijl de winkelstraat van Hoogeveen die verbinding doorkruist. Dit is dus een ontwerpogave, waarbij we het ontwerp overlaten aan de stedenbouwkundigen van de gemeenten, maar waarbij we op basis van de eerste twee dagdelen kijken hoe we in dit ontwerp rekening kunnen houden met klimaatadaptatie. Op deze manier kunnen we de inzichten die zijn opgedaan in de voorgaande sessies toepassen.

Donderdag 10 december van 13.30u - 16:15u / Gemeentehuis Hoogeveen